

Børnekulturen - i det kommunale servicesamfund

Af Bjarne Pedersen

Hvilken kulturarv er det, vi gerne vil give videre til vores børn for at sikre dem mulighed for at udvikle deres fulde potentiale? Sådan lød overskriften for Kulturministeriets konference i 1999, og det er vigtigt fortsat at være deltager i den debat, der kan være med til at skabe rammer omkring og et værdisæt for arbejdet med børn og kultur. Et spørgsmål der rækker videre end blot at passe børn, blot at undervise, blot at udlevere bøger o.s.v.

Skal vi have nogle afbalancerede, dygtige og vel-fungerende voksne ud af vore børn og unge, mener jeg også, at det er afgørende, at der er nogle voksne omkring dem som har tænkt over de rammer og vilkår, de fødes i og vokser op under.

I Børne- og Kulturchefforeningen er vi eksempelvis ikke i tvivl om behovet for at fastholde og udvikle kvaliteten i den enkeltes kulturelle kompetence som et væsentligt element i et godt liv.

Vi ser kultur- og fritidspolitikken som en mulighed og udfordring til den enkelte i et samfund, hvor både børn og voksne oplever en stadigt mere fragmenteret virkelighed, hvor roen, fordybelsen og den forpligtende menneskelige kontakt let bliver noget ekstra man kan være heldig at opleve, men ikke kan forudsætte. Vi ser det som en mulighed for kvalitative oplevelser og som en mulighed

for at deltage og engagere sig i et fællesskab med andre. En mulighed for at være nysgerrig, tænke efter og filosofere.

Men kvalitetsbegrebet inden for kultur- og fritidsområdet er ikke noget entydigt begreb. Derfor er det også nødvendigt med landsdækkende og regionale kulturtilbud for at sikre pladsen til de store arrangementer, men det er foreningens klare opfattelse, at fremtidens kulturpolitik principielt bør være forankret lokalt, således at det er kommunalbestyrelsen, der sætter sit markante præg på politikken i samarbejde med de mange kulturinstitutioner og foreninger. Jeg er heller ikke i tvivl om, at vi må tydeliggøre, at vi i videnssamfundet kun overlever, hvis vi styrker børn og unges udviklingsbetingelser.

Jeg tror derfor, det er nødvendigt med en ny vision om børn og unges læring og kulturelle dannelse, der tager udgangspunkt i det enkelte barn. Overskriften for det fremtidige arbejde med børn og unge må efter min mening være helhed og sammenhæng, hvor det først og fremmest er indholdet der er det vigtige og hvor der tænkes ud fra det enkelte barns ressourcer.

Udgangspunktet er det udvidede kulturbegreb og et helhedssyn på børns tilværelse og opvækst, hvor de mange forskellige miljøer, impulser og påvirk-

ninger i barnets dagligdag er dele af en helhed, som også i kulturpolitisk henseende må betragtes under et.

Hovedmålet er at give alle børn de bedst tænkelige betingelser for at leve sig ind i, opleve og bidrage til vores samfund og dets fællesskaber, og som sætter børns muligheder for at udfolde deres fulde potentiale forrest i børnekulturpolitikken. Det sansende og skabende barn skal være i centrum, og mødet med det sublime, med kulturoplevelser af høj kvalitet og med vores kulturarv er vigtige forudsætninger.

Det er måske ikke den dannelses-, lærings- og erkendelsesproces vi kender i dag, men en stærkere satsning på en vekselvirkning mellem tanke, følelse og oplevelse, hvor barnets indre oplevede erfaring, får værdi i lighed med den ydre virkelighed.

Det vil jeg vende tilbage til sidst i artiklen. Først et par ord om den kommunale virkelighed.

Den kommunale virksomhed - krav og forventninger

Gennem de sidste år er der stillet stadige større krav til den offentlige service i kommunen. Det være sig på børneområdet, på skoleområdet, på ældreområdet på biblioteksområdet og på kultur- og fritidsområdet i øvrigt. Uanset virksomhed vil der være nogle generelle træk i de krav, der i stigende grad stilles til de ydelser, som kommunens institutioner og foreninger leverer.

Udviklingskravene kan karakteriseres ved i hvert fald efterfølgende 6 tendenser der alle er afhængige af, at den enkelte kommune har formuleret de nødvendige målsætninger og resultatkrav, og det er efterhånden sket i de fleste kommuner. Fuldstændig på linie med, at dagtilbudsområdet, skoleområdet og det kultur- og fritidspolitiske område samles i et udvalg og en forvaltning.

Typiske kendetegn for den kommunale kultur- og fritidspolitik er ønsket om at fremme:

- * Muligheder for udnyttelse af rum og midler til aktiviteter der stimulerer børn, unge og voksnes kultur- og fritidsmuligheder.

- * Aktiviteter, der giver mulighed for nye ideer og nye måder at arbejde og være sammen på.
- * Oplevelser, hvor forældre og børn tager engageret del i hinandens fritidsliv.
- * Aktiviteter for alle aldersgrupper til gensidig inspiration.
- * Øget integration i ordets bredeste forstand, så alle får mulighed for at afprøve sig selv gennem deltagelse i aktiviteter på tværs af alder og uddannelse.
- * Muligheder for det musiske, kreative og skabende menneske til at udvikle færdigheder.

Det bringer også de enkelte institutioner ind i nye overvejelser om at finde *sin* plads, *sin* identitet, *sit* særpræg i det kommunale fællesskab parret med initiativ. Ellers er der andre der vil gøre det!

De 6 tendenser er som følger:

Borgerne/brugerne kræver indflydelse

Imødekomme af dette krav betyder, at der skal være en tæt dialog med borgere såvel som brugere om den pågældende virksomheds ydelse og udviklingsinitiativer.

I daginstitutioner, skoler, biblioteker m.v. indgår forældrene/brugerne i bestyrelser/brugerråd, der er med til at forme den enkelte institutions politik og interne beslutninger ud fra de overordnede politiske fastsatte mål.

Det er med til at give den enkelte enhed større indflydelse på egne forhold, men det stiller også krav som f.eks.:

- * At skabe sammenhæng mellem institutionens strategiske mål og de enkelte medarbejders mål og udvikling
- * Helhed og sammenhæng i opgaveløsningen -- matche organisation og arbejdsformer
- * Netværk på tværs af egen og andres initiativer
- * At skabe grundlag for en kontinuerlig dialog og ide- og erfaringsudveksling.

Det kommunale politiske niveau skal sikre fællesskabet gennem overordnede mål og fastsættelse af fælles indsatsområder, der er forpligtende for alle institutionerne.

Afgørende for at bevare fællesskabet er imidlertid den vigtige dialog mellem det politiske niveau og bestyrelserne. Det kan ske gennem opbygning af netværk bestående af nøglepersoner, der repræsenterer den enkelte institution.

Jo større kompetence, der udlægges til den enkelte decentrale enhed, jo større betydning får netværket som grundlag for dialogen og opbygningen af fælles forståelse og medansvar for den førte politik i kommunen.

En måde at binde de enkelte kommunale institutioner sammen i et fællesskab er brug af virksomhedsplaner. Det er et vigtigt redskab for den enkelte bestyrelse og ledelse til at beskrive, dokumentere og evaluere, hvad der sker på stedet, og hvad der fremover skal ske.

Mere service for færre penge

Ordet effektivisering er for alvor slået igennem i den kommunale virkelighed. Der ønskes høj service, fleksible tilbud og kvalitet. Disse krav ses helst indfriet for færre penge.

Der er en hårfin balance i kravene om høj service og kvalitet i forhold til pris. Kvaliteten gives der meget sjældent køb på, selv om udgiftspresset nødvendiggør en kommunal prioritering.

Der er en tendens til, at kravene øges til de kommunale medarbejdere – ikke mindst, der hvor der arbejdes med børn og unge. Jo mere forældrene arbejder (og det gør de), jo større krav stilles der til den offentlige sektor. Den skal i meget stor udstrækning kompensere for forældrenes fravær fra hjemmet. Derfor skal det offentlige i højere grad drage omsorg for børnenes ve og vel samtidig med at kravene til læring og udvikling øges.

Optimal ressourceudnyttelse

De ændrede levevilkår for børnene og deres forældre stiller stadig større forventninger til, at ressourcerne skal udnyttes optimalt.

Som et eksempel skal her nævnes den øgede sammenhæng mellem undervisningen og fritidsordningerne. Størstedelen af danske børn under 12 år opholder sig mange timer hver dag i skole og institution. Denne kendsgerning stiller store krav til

det pædagogiske indhold om ægthed i form af sociale og kulturelle oplevelser og engagement. Det kulturelle engagement skal forstås som et medinddragende element, hvor børn og unge indgår aktivt og deltagende. Medinddragelsen betyder samtidig et bredere og tættere samarbejde mellem daginstitutionerne/ skolen og lokalområdets muligheder og kulturskabende institutioner både i forhold til det historiske og det fremtidige perspektiv. Biblioteker, museumspædagoger, billedkunstnere, musikere, forfattere, mediefolk og sportsudøvere skal indgå i aktiviteterne i eller sammen med daginstitutionerne og skolen. Er parterne parate til det?

Overskuelige og forenklede beslutningsgange

De øgede krav til de kommunale medarbejdere og institutionerne indebærer, at beslutningsgange skal være overskuelige og forenklede.

Forældre, der henvender sig til et bibliotek, en skole eller en daginstitution om et problem vedrørende deres barn, forventer kompetente voksne, der kan træffe beslutninger på professionel vis. Det gælder på en række generelle områder i større og mindre sager, og det gælder ikke mindst i de specielle sager, hvor der er personlige forhold involveret.

Det stiller krav til ledelsen på stedet. Hvordan er han/hun i stand til at håndtere sin kompetence og gå i dialog med brugerne. Kan det ønskede opfyldes eller vil det være i strid med det, institutionen står for?

I den forbindelse er det vigtigt, at institutionen har formuleret deres egne klare forventninger til deres brugere og lederen må have sin personlige kompetence udbygget med en professionel kompetence. Hvad er ret og rimeligt? Hvad har vi tradition for at gøre? Hvor skal der tages individuelle hensyn?

På samme måde som lederen på kvalificeret vis skal kunne gå i dialog med de forventninger og forespørgsler, der konstant dukker op, er det af stor betydning, at den enkelte medarbejder også er rustet til at gå i dialog med sine brugere – at kunne forklare sine mål og handlinger.

Mere kreativitet og produktivitet

Opbygning af professionelle faggrænser og fagekspertise skal kombineres med kreativitet og produktivitet. Efter mange år med fokus på processen er der kommet fokus på produktet og evaluering og resultatvurdering af arbejdet.

Det er ikke nogen nem proces. Der er stadig en del berøringsangst over for området, men det er nødvendigt at kunne vise dokumentation for det daglige arbejde.

Kreativitet og udvikling er på samme måde gået ind i de faglige og indholdsmæssige diskussioner ud fra mål og rammestyringsprincipperne. Hvordan kan ressourcerne udnyttes bedst muligt? Hvad er det vi vil på vores institution?

Decentraliseringen har skabt bedre rammer for kreativitet og udnyttelse af de lokale muligheder med udvikling af nye tilbud. Problemet med decentraliseringen er at få fastholdt fællesskabet og få sat en fælles kommunal kurs i arbejdet. Decentraliseringen kræver derfor overordnede mål og fastlæggelse af en fælles retning i arbejdet. Her spiller dokumentationen igen en vigtig rolle. Der skal samles op i fællesskab og der skal sættes nye pejlemærker ud fra det, der er opnået og de erfaringer, der er indhøstet.

Samarbejde på tværs af sektorerne

De sidste års opbygning af fagektorer har på flere måder været under pres. De kommunale forvaltninger har i løbet af forholdsvis få år ændret struktur. Der er forsøgt at se samme målgruppe under en forvaltning og samme politiske udvalg. Det gælder f.eks. børneområdet fra 0 – 18 år, der typisk er samlet i børne- og ungeforvaltninger. Mange steder indgår også kulturen sammen med børne- og ungeområdet, så der bliver tale om børne- og kulturforvaltninger.

Men uanset, hvordan man samler forvaltningerne, vil der være tale om snitflader, hvor der skal ydes ekstra opmærksomhed. Et af de steder, det især er nødvendigt at tænke på tværs af sektorerne er i forhold til børn og unge med særlige problemer.

Det komplicerede område kan i al korthed udtrykkes på følgende måde:

Det gode børne- og ungeliv skal sikres bredt i kommunerne gennem en generel forebyggende indsats.

- * Det gode børne- og ungeliv skal give mulighed for håndtering af konflikter og venskaber.
- * Børne- og ungearbejdet i kommunerne skal tage hånd om de udsatte børn og unge. Det skal ske gennem en koordineret tværfaglig indsats på alle områder, hvor der er børn og unge med problemer.
- * Der skal rettes særlig opmærksomhed mod de børn og unge, der har været udsat for negative påvirkninger og traumatiske opvækstvilkår. Barnet og den unge skal være i centrum for den særlige indsats.
- * Der skal skabes helhedsløsninger i den kommunale indsats overfor børn og unge – også de udsatte.

Samarbejde på tværs af sektorerne er væsentligt på alle punkter, der vedrører børn og unge for at sikre den nødvendige kvalificering af den kommunale indsats. Det er evnen og viljen til at overskride faggrænserne, der er med til at give ny dynamik og finde nye veje i arbejdet.

Samarbejdet mellem undervisnings-, børne- og kulturområdet er en spændende relation, der ikke nødvendigvis er ny, men som er blevet yderligere understreget gennem vedtagelse af den børnekulturopolitiske redegørelse fra november 1999.

Her bruges begrebet partnerskab mellem det kulturelle og skolerne og børneområdet. Ordet partnerskab signalerer samarbejde og gensidig forpligtelse i et grænseoverskridende arbejde med udgangspunkt i børn og unge og ikke de enkelte institutioner og sektorer.

Sæt ord på værdierne

OG vi skal også turde sætte ord på de værdier, vi ønsker for vore børn og unge – og på vort voksenansvar.

Jeg ser kultur- og fritidspolitiske aktiviteter som en mulighed og udfordring til den enkelte, som en mulighed for kvalitative oplevelser og som en mulighed for at deltage og engagere sig i et fælles-

skab med andre. En mulighed for at være nysgerrig, tænke efter og filosofere.

Derfor er det også glædeligt, at mange af landets kommuner i disse år sætter mål for en kvalitativ udvikling, hvor den enkeltes kulturelle kompetence udvikles gennem muligheder for at opnå:

den rige oplevelse, hvor man iagttagende, lyttende m.v. får oplevelser med stort engagement

den nuancerede forståelse, hvor den enkelte får mulighed for gennem aktiv medleven at blive præsenteret for ny viden og holdninger

den selvstændige skaben, hvor man alene eller sammen med andre er inde i en skabelsesproces.

Børn har jo fantastiske evner til hurtigt at omsætte deres sanseindtryk til brugbar virkelighed, hvis de befinder sig i et miljø, hvor ord, leg, tegninger, sang og drama værdsættes og dyrkes. De har nemlig ikke finkulturelle blokeringer. Med åbent sind bruger de deres sanser og følelser, når de tilegner sig oplevelser.

Derfor handler det heller ikke så meget om definitioner af begreberne "kultur" og "kunst", men at vi forholder os bredt til begreberne, forstået som alle de kulturpolitiske aktører der allerede i dag er kendte, som f.eks. biblioteksvirksomhed, musik, litteratur, skabende kunst, museer m.v. Det er efter min mening heller ikke vigtigt at skelne mellem såkaldt finkultur og amatørkultur. De er begge udtryk der skal skabes rammer for.

Det er derimod vigtigt, at vi sætter særlig fokus på børnene som fremtidens kulturskabere. Vi må lægge vægt på det sansende og skabende barn.

Men vi må også turde satse bredt:

At børns og unges livsverden inddrages. Ved at gøre det tillægges børnenes egen erfaringsverden værdi, og der er mulighed for at bygge på både de felter som børn og unge brænder for og den viden som børnene har erhvervet gennem leg, oplevelser og erfaring. Som tillægsgevinst opnår børn og unge en større selvfølelse, fordi deres egne erfaringer kan bruges til noget.

At der sættes noget på spil og i spil. Der skal arbejdes med noget der berører børn og unge både kropsligt, emotionelt og pirrer deres udviklingslyst, så de får mulighed for ved egen bevidste aktivitet og ved dialog med hinanden at undersøge deres omverden og derved danne sig selv.

At både energi, viden og værdier har deres plads. Børn og unge er på jagt efter "mening" - og mening med tilværelsen. De må lære at kunne vælge, vurdere og styre efter værdier.

At børn sikres ret til at vælge voksenfrie stunder og ret til at kede sig. Børn og unge skal have mulighed for at kede sig som dynamo for deres egen opfindsomhed, for selv at prøve sig frem med deres tanker. Planlagte aktiviteter er gode nok, men ikke nok i sig selv.

Fokus skal flyttes

Fokus skal ligge på at skabe en almen motivation og stimulering i hele samfundet på det børnekulturelle område. Der er et generelt prioriteringsproblem på det børnekulturelle område, som alle kommunale aktører bør satse på at få ændret. Det er en langsigtet ændring af dagsordenen for børn og unges kulturelle liv, der skal til. Børn skal sikres stimuli, som kan udvikle de kompetencer fremtidens samfund fordrer af dem.

I et sådant nyt samarbejde omkring børn og unge må vi overveje at lade daginstitutioner og skoler tilbyde f.eks. forældre- og børneaktiviteter, teater- og kulturbegivenheder, multimediecafeer, sportstilbud m.v., som styrker børns udvikling, læring og kulturelle dannelse og fremmer deres muligheder for at etablere og fastholde nære fortrolige forhold til voksne, der solidarisk støtter dem i at få føling med sig selv og i at kunne give udtryk for deres behov og ønsker.

Men vi må også overveje, hvordan kommunernes kulturinstitutioner, herunder bibliotekerne, stærkere end tidligere kan sikre børn brede oplevelser. Børns udviklede kvalitetssans gør, at de kan indlære gode vaner. Eksempelvis skal prosa og poesi opgraderes til at sidestilles med andre udtryksformer og mulighederne er til stede med det nye bibliotekslovsforslag.

På Biblioteksstyrelsens konference i november 1999 om den børnekulturpolitiske redegørelse, fik lovforslaget blandt andet følgende ord med på vejen af kulturministeren:

”Lovforslaget er et signal om, at vi som samfund ønsker at have kultur- og medieværksteder spredt udover det ganske land, hvor befolkningen bistået af professionelle kultur- og informationsformidlere kan arbejde med og tilegne sig videnssamfundet.

Ikke mindst i forhold til børnene og det børnekulturelle arbejde er det vigtigt, at bibliotekerne forholder sig aktivt og kritisk i forhold til medieudviklingen. Folkebibliotekerne skal være rustet til at udvikle børnenes kritiske sans, og skal aktivt understøtte den pædagogiske indsats fra forældre, pædagoger og skolelærere.”

Og Biblioteksstyrelsen lagde sig hurtigt i front med temamøder, konference og en publikation om emnet. Hvis Biblioteksstyrelsens entusiasme matches af en tilsvarende gejst rundt om i landets kommuner så er der ingen tvivl om, at folkebibliotekerne – og måske særligt børnebibliotekerne – vil blive de fremtidige brohoveder for den børnekulturpolitiske indsats mange steder i landet.

Jeg kan ikke betone nok, hvorfor det lokale samarbejde, og den lokale forankring, er så væsentlig. Kultur er ikke noget, som foregår ét sted, styret af én forvaltning eller ét ministerium – heller ikke kultur for børn. Kulturen skal have gode betingelser alle de steder, hvor børn er.

Jeg kan ikke sige det bedre, end ved at citere et par afsnit fra redegørelsen:

”På lokalt plan må samspelet mellem de institutioner, der forvalter de kulturelle, sociale og uddannelsesmæssige sider af børns liv, intensiveres. Et sådant samarbejde kan sikre, at også de svagere stillede børn får kulturelle udfoldelsesmuligheder”.

Dette kan f.eks. udmøntes i en række byttehandler:
Kultursektoren kan tilbyde skolen kunstnere til de musiske fag. Skolen kan til gengæld til-

byde rammer og engagerede børn. Kultursektoren kan tilbyde museer, biblioteker, teatre, biografer og andre kulturelle institutioner. Skolen kan tilbyde fremvisningsmuligheder, ekskursioner, efterbearbejdelse og pædagogisk dialog. Kultursektoren kan tilbyde musikskoler, billedværksteder, dramaskoler og andre skabende miljøer.

Skolen kan tilbyde en timeplan, hvor børn oplever og undervises i de musiske discipliner. Kultursektoren kan tilbyde lokalradio/tv, medieskoler og medie- og videoværksteder. Skolen kan tilbyde en stærkt stigende interesse i at inddrage de nye medier i undervisningen.

Disse udvekslingsmuligheder skal gøres mere synlige. På alle tænkelige områder skal samarbejdsmulighederne afdækkes, så vi får etableret nye partnerskaber, hvor kultur, skole, fritidsordninger og sociale institutioner spiller sammen.” (Børn og Kultur s. 3)

Visioner for udvikling af fælles børne- og læringssyn

Derfor er det nødvendigt for det kommunale arbejde med at kvalificere arbejdet med børn og unge, at der er en overordnet politik for et fælles udviklings-, lærings- og kultursyn, hvor de forskellige enheder og fagområder går på tværs - ud fra hvert sit ståsted, men med fælles mål for øje.

Formulering af et sådant syn kan der naturligvis ikke gives en facitliste til. Det er netop et ”syn”, der skal udformes i lokalområdet og i dialog mellem kommunens parter og aktører. Processen vil her være lige så afgørende som produktet.

Det er et krævende område at bevæge sig ind på. Det vil give diskussioner, uenigheder og det vil give modsætninger, hvis der ikke leves op til den besluttede politik. Alligevel er det umagen værd at turde stille fælles krav til hinanden, når det drejer sig om noget så afgørende som børn og unge.

Et forsigtigt bud på elementer, som kunne indeholdes i et fælles børne- og læringssyn kunne være: Det enkelte barn skal have mulighed for alene og i fællesskab med andre gennem:

* Læring og udvikling af kompetencer.
De sociale, intellektuelle, sproglige, motoriske og kulturelle kompetencer skal udvikles og støttes i et dynamisk læringsmiljø.

* Udvikling af selvværd og selvtillid.
Barnets selvfølelse skal styrkes gennem realistiske mål med udgangspunkt i det barnet ved og kan.

* Fordybelse og eksperimentering.
Barnet skal lære ved selv at være aktivt og skabende.

* Fællesskab og venskaber.
Det enkelte barn skal opleve sin betydning for fællesskabet gennem medinddragelse og engagement. Der skal være plads og rum til pleje af venskaber og konflikter.

* Helhed og sammenhæng.
Der skal skabes rum til læring, leg og kulturel dannelse ud fra børnenes forskellige behov.

* Engagerede voksne.
Fælles forståelse og tæt samarbejde mellem forældrene og de professionelle. De optimale udviklings- og læringsbetingelser skal være udgangspunktet for det professionelle samarbejde.

Formidling

Kultur- og fritidspolitikken skal tydeliggøre kulturinstitutionernes forpligtelse til formidling over for alle befolkningsgrupper, således at deres tilbud og aktiviteter kan opleves meningsfulde og vedkommende.

De etablerede kulturinstitutioner – biblioteker, museer, teatre og arkiver - må udover deres særlige opgaver og funktioner prioritere formidling over for børn og voksne højere.

Museernes og arkivernes formidling over for publikum har mange steder undergået en positiv udvikling, hvor man har lagt vægt på nye udstillinger, særlige besøgsprogrammer, særarrangementer mv. Denne udvikling bør fortsætte og forstærkes.

Teatre og musiksteder henvender sig - i sagens natur - direkte til publikum. Men der vil mange

steder være mulighed for at lave særlige arrangementer der kan give endnu større forståelse for denne del af kunsten.

Biblioteker formidler information, udlån af bøger mv. og er i sig selv en formidlingsinstitution. Særlige arrangementer og ydelser kan - afhængig af lokale forhold - udvikles, således at bibliotekets formidlingsprofil styrkes. Bibliotekerne kan også gå foran på IT-området - f.eks. ved at lave Internet-cafeer specielt for unge.

Det gælder for alle de etablerede kulturinstitutioner, at de bør signalere åbenhed og gode oplevelser for borgerne.

Kommunen må anspore de etablerede kulturinstitutioner til løbende at udvikle og forbedre sin formidling til befolkningen.

Hvem tager initiativ?

I den nuværende kulturdagligdag består det største kunstværk af og til i at være publikum, men kultur skal være mere end det. Det skal være en livsform. Den må gerne være farlig, stille spørgsmål og involvere - og ligesom den på én gang skal udfordre det kendte og ofte etablerede, skal den også give plads til det nye og ofte lokale udtryk. Der må være plads til de mere spontane og ofte organisationsløse aktiviteter. Når problemerne og initiativerne er nye, vil løsningerne også blive det.

Bibliotekernes rolle kunne måske være

- at være initiativtager til/deltager i at få formuleret kulturplaner for børn og unge, som kan udstikke visioner, mål og midler for det kommunale arbejde på området i en årrække. Dette bør så vidt muligt ske i et samarbejde med børnene og de unge selv, f.eks. gennem lokale undersøgelser af ønsker og forventninger.
- at inspirere til nytænkning og idéudvikling på området, så den omtalte brobygning og byttehandler får det bedst mulige udgangspunkt.
- at etablere en ressourcebank for alle personer, faciliteter, institutioner, organisationer m.v., som kan indgå i arbejdet med børn, unge og kultur i et hele.

- at skabe kontakter og opbygge netværk mellem organisationer, institutioner og interessegrupper på kultur- og fritidsområdet.
- at sikre formidlingen af erfaringer mellem de deltagende parter, både inden for kultur- og fritidslivet, men også institutions- og skoleverdenen.

Hvis ikke bibliotekerne tager opgaven på sig vil andre gøre det. Arbejdet skal gøres!

Litteratur

Redegørelsen "Børn og Kultur". Kulturministeriet, Kbh. 1999.